

Kováts Zoltán: Semmitmondó adatokat szolgáltatottam a rendőrségnek

„Tudtam, hogy előbb vagy utóbb ki fog derülni”

Folytatás az 1. oldalról

Kováts Zoltán Sárosi utcai lakásában fogadott bennünket. A hetvennégy éves, nyugalmazott főiskolai docenssel előtte telefonon egyeztetünk időpontot. Kiderült, hogy nem olvasta, nem ismeri a 2000-ben megjelent cikket. Amikor tájékoztattuk arról, hogy a folyóiratban megjelent írás – amit természetesen magunkkal viszünk, hogy a beszélgetésünk előtt elolvassa – rá nézve negatív megállapításokat tartalmaz, közölte, ő már megedző-dött, mint ötvenhatos forradalmár, nem érheti meglepetés. Az ismert tanárember karosszé-kében ülve kezdte el olvasni a cikket, és esett egyik döbbenetből a másikba. A sorok között böngészve fel-felsőhajtott, fejét fogta, különböző megjegyzéseket tett. Olyat például, hogy „ez hülyeség, ez nem igaz”, vagy „egy ilyen tényleg volt, de már a nevét is elfelejtettem.” Majd mesélni kezdett.

– 1970-ben angol nyelvvizsgára készültem, és ígéretet kaptam egy ismerősümtől – aki 1956-ban kiskatonaként harcolt a Széna téren, majd disszidált –, hogy vendégül lát Angliában. Akkoriban harminc napot tartózkodhatott az ember a nyugati országokban, de én kértem, hogy engedjenek ki hetven napra. Megkerestek és közölték: el tudják intézni, hogy hetven napot tölthessek Angliában. Ezért viszont cserébe információt kell gyűjtenem és hazajöveletem után be kell számolnom mindarról, ami velem történt.

„Jelentem, hogy 1976. november 22-én 13 óra 30 perctől gépkocsiban találkoztam bonyolítottam le Debreceni fn. tmb.-vel. Debreceni a következő szóbeli jelentést adta Kiss Ferenc irodalomtörténészről: ...a legutóbbi találkozásunk óta két alkalommal jártam Budapesten és többször kerestem telefonon Kiss Ferencet lakásán és munkahelyén, de nem sikerült találkoznom vele.”

„Dán jelentésében sok a képzelgés”

– Emlékszem, hogy ez ügyben nyolc beszélgetésem volt, de Dánnal csak kétszer találkoztam, előtte Földvári Laci-val tartottam a kapcsolatot. A 2000-ben megjelent dokumentumokból az derül ki, hogy Dán Földvári jelentései alapján tette meg a maga hamarjában összekapott, szedett-vedett jelentését, így – bár találhatók benne valóságos dolgok – nagyon sok minden a fantázia szüleménye. Kiss Ferenc

„Megkerestek és közölték: el tudják intézni, hogy hetven napot tölthessek Angliában” Fotó: Miskolczy Róbert

irodalomtörténéssel egyetemi hallgató korunktól ismertük egymást, így elmondhatom, hogy az egyik legjobb barátom volt. Kiss Ferencel nagyon sok kérdésben egyetérttünk. Ha valaki elolvassa Dán jelentését, gyorsan észreveszi, hogy abba hasznavehetetlen, semmitmondó dolgok kerültek. Mondatról mondatra lehetne filológiailag elemezni Dán jelentését, de nem érdemes, mert rengeteg benne a képzelgés. Lelke rajta, hogy mit írt rólam.

Négy titkos ügynököt állítottak rá

„Megállapítottam, hogy Debreceni politikai és szakmai nevelésére, az állambiztonsági szervek iránti elkötelezettségére – beszerzése óta lassú fejlődés jellemzi. Nem ismeri a hálózati munka alapvető fogásait, módszereit. Például nem tud jelentést írni, nem használja a fedőnevet. A kapcsolatfelvétel alkalmával, amikor fedőneven jelentkeztem be, csak nagy körülgyarazással értette meg, hogy ki vagyok és mit akarok. Amikor a találkozón erre kitértem, elmondta, hogy mindig csak a Zoli nevet használták a kapcsolat felvétele alkalmával. A hiányos politikai nevelése, szakszerűtlen vezetése miatt nem is kötelezte el magát szavunknak. (...) Politikai nevelésével párhuzamosan – lassabb ütemben – folytatom szakmai kiképzését, konspirációs érzékének fejlesztését.”

– Bár bonyolult, nehéz idők voltak, mi is tudtuk a tanszéken, hogy kik a besúgók a kollégák és hallgatók közül. Többször álltam a főiskolán kirúgás

előtt a politikai és szakmai, demográfiai nézeteim miatt. 1976-ban megszaktam a kapcsolatom a III/III-as ügyszóval. Valószínűleg elfogyott a türelmük, hiszen addig is használhatatlan, jelentéktelen adatokat szolgáltatottam. A rendszerváltás után kikerítettem a dossziémat az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárából. Ebből kiderült, hogy ötvenhatos múltam miatt engem is figyeltek a titkos ügynökök, 1972-ben például négyet is rám állítottak. Még az is kiderült, hogy 1985-ből is van rólam feljegyzés. 1956-ban Kalocsán tanítottam a mezőgazdasági középiskolában. Amikor kitört a forradalom, az ideiglenes nemzeti bizottság tagja lettem, amiért később nagyon meghurcoltak, az ávósok többször megverték. Az ötvenhatos kalocsai eseményekről könyvet is akarok írni.

Csak a részletek látnak napvilágot

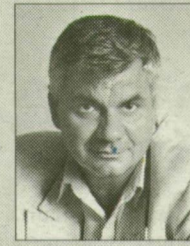
A Történeti Levéltárból csak azt a huszonhat oldalt adták ki, ami az ötvenhatos dolgaimmel kapcsolatos. Ebben senki sem tett rám dehonozástól megjegyzést. Noha van még rólam további száz oldal, azt nem kaptam kézhez. Ezzel kapcsolatosan azt mondták: hiába húzzák át, tessék olvashatatlanná a fedőneveket, a szövegösszefüggésből ki fog derülni számomra, hogy kik adtak rólam jelentéseket. Tudtam, előbb vagy utóbb ki fog derülni, hogy kapcsolatba kerültem a politikai rendőrség rám állított tagjaival. Talán rosszabb lett volna, ha ez a halálom után törté-

A SUBÁSOK

Lapunkban 1999-ben Subások és besúgások címmel jelent meg egy terjedelmes írás, amely a III/III-as csoport ügynökeiről és szenvedő alanyairól szólt. E cikkben olvasható volt, hogy a Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányság III/III-as ügyszóvezetője a Subások fedőneve bizalmas nyomozás alá vont csoport. A megfigyelt csoportot a hetvenes években továbbbővítő népi-eknek azok az írói, szociográfusai alkották, akik ekkor kezdték fészegíteni a szétszóródott magyarság problémáit. Egy jelentés szerint a Subások vezetője az azóta már elhunyt Kiss Ferenc, főbb tagjai pedig Csoóri Sándor, Kósa Ferenc, Czine Mihály és Sánta Ferenc voltak. E csoport szegedi „centruma” lett Ilia Mihály, a Tiszatáj akkori főszerkesztője, akivel kapcsolatban további értelmiséjiek figyeltek meg a titkos ügynökök. Jelentést adott a szegedi értelmiséjiekéről a Kecskeméti, Bajai, Csanádi és Briza fedőneve besúgók, akiknek a kiléte egyelőre ismeretlen.

nik. Ezért is vállaltam ezt a beszélgetést. Ugyanakkor mindenkinek tisztában kell lennie azzal, hogy még mindig nem vagyunk olyan helyzetben, hogy ezt a kérdést problémamentesen meg tudjuk tárgyalni, oldani, mert egy-egy ügy kapcsán csak lejártnak emberekkel azzal, hogy a részletek látnak napvilágot, nem az egészet vizsgálják összefüggéseiben. Az is felvetődik bennem, hogy miért éppen most került felszínre ez az ügy?

SZABÓ C. SZILÁRD

Listasors

BÁTYI ZOLTÁN

Nyilvánítsuk nyilvánossá? Vagy talán mégsem? Beletekinthessen mindenki, netán csak a kiváltságosok előjoga legyen a lapozgatás? Efféle kérdések lengték körbe az elmúlt másfél évtizedben azt a lajstromot, amit mára már csak ügynöklistaként emlegetünk. S ami nem más, mint azok névsora, akik az elmúlt rendszerben vállalták, hogy az állambiztonságiak részére információkat szolgáltatnak környezetükről, barátaikról, elmesélik mind-azokat a titkokat, amiknek birtokába jutottak.

A magyar politikai elit (tisztelt járjon persze a kivételnek) eme másfél évtizedben úgy látta jónak, hogy sűrű homály fedje a listát, s ezzel múltunk nem kis darabját is. Ennek aztán meg is lett az eredménye. Az ügynökműltal lehetett revolverezni politikai ellenfelet, bennfentesnek tűnni az információk elől elzárt milliárdok szemében, s néhanapján föltárni az igazságot(?) arról, akiről úgy vélték, ideje már élvé felboncolni.

Aztán eljött 2004 decembere, s most úgy tűnik, a hányattott sorú lista kálváriája véget érhet. Amennyiben a szocialista párt javaslatát elfogadja az országgyűlés, hamarosan bárki betekinthez e féltve őrzött aktákba, s akkor aztán maga dönthet arról, hogy megbocsát, megdöbben, netán sírógörcsöt kap.

Hogy az a nyilvánossá váló titkos lista már nem az a névleltár, ami mondjuk 1988-ban bűjt el a polcokon? Ebben biztosak lehetünk. Hiszen a nagy iratpusztítás már a rendszerváltás előtt megkezdődött, kazánban, zúzában landolt ki tudja, hány dokumentum. Hogy aztán később ügyes fondorlattal kiknek a nevét tudták még kiradrozni a listáról, s kit sikerült így szalonképpé tenni egy esetleges névsorolás esetére is, most már aligha tudjuk meg. Vagyis vélekedhetnénk úgy is: mire levernek minden lakatot a titkok ládájáról, már csak a balekok neve marad a lajstromban, azokon verhetik el a port, akik nem kellettek senkinek.

A helyzet persze nem ennyire egyszerű. Nem nehéz megjósolni, hogy emberek százai mennek majd tönkre, amikor megindul a nagy össznépi kutakodás, s az önfelmentő nyilatkozatokból, memóriákból is születik majd temérdek. De végre egy rémtörténet véget ér. Sokat szenvedett ország nézhet szembe önmagával, s néhány év múlva már senki nem érdekel, ki volt Nemere, miért jelentgetett a rettegetett színikritikus, vagy a lánglelkű Koppány vezér. De ahhoz, hogy eme szégyent felejtő megbocsátásig eljuthassunk, lehetőséget kell adni arra, hogy megismerhessük múltunk e sötét szeletét. S akkor talán az is világosabb lehet majd, milyen utat kell választanunk a jövőben.

Varga Mihály a 25., Magyar József a 86.

Milliárdosok Csongrád megyéből

Leisztinger Tamás

Varga Mihály

Magyar József

A Manager Magazin kiadványának száz leggazdagabb magyar embere között két Csongrád megyei gazdasági vezető, üzletember neve szerepel. Varga Mihály, a szegedi székhelyű KÉSZ Kft. tulajdonosa a 25., Magyar József, a szentesi Hungerit Rt. vezérigazgatója pedig a 86. helyet foglalja el a listán. Az előkelő 4. helyen áll az Arago-birodalom első embere, Leisztinger Tamás, akinek 37 milliárd forintra becsülik a vagyonát.

A fnagyar milliárdosok listáját, a TOP 100-at a Magyar Hírlap jelentette meg először 2002-ben. A leggazdagabb magyarokról szóló kiadvány óriási vihart kavart, többen beperelték a kiadót. 2002-ben Csongrád megyéből Magyar József és Varga Mihály mellett felkerült a toplistára az azóta már elhunyt szegedi sztár-ügyvéd, Bába István, a szintén szegedi üzletember, Csonka Gábor, valamint a Pick Szeged Rt. időközben távozott vezérigazgatója, Bihari Vilmos is. A Magyar Hírlap tavalyi „milliárdos” kiadványában már csak Magyar József és Varga Mihály szerepelt Csongrád megyéből a listán.

Idén a Manager Magazin mellékleteként látott napvilágot a „milliárdos” ranglista, melynek első helyén – holtversenyben – Széles Gábor és Demján Sándor áll, akiknek 50-50 milliárd forintra becsülték a vagyonát. A harmadik helyet Várszegi Gábor Fotex-vezér, a negyediket pedig 37 milliárd forintos becsült vagyonával a Szegedhez is kötődő Leisztinger Tamás, az Arago-birodalom első embere foglalja el.

A kiadvány szerkesztői az előszóban leírják, hogy a magazin százas listáján csakis tiszta vagyonokat és vagyonosokat sorol-

tak fel. Majd így folytatják: „A vagyonok természetesen az esetek többségében nem készpénz, s nem is azonnal készpénzzé tehető értékpapír, ékszer vagy műkincset takarnak. Többszörre üzletrészesben, áruban, piaci részesedésben, esetleg részvényvásárlási opcióban testesülnek meg – értékük „forint-fillérre” való meghatározása ezért nehéz. Az esetek nagy részében zsinórmértékű a gyár, üzem, vállalkozás saját tőkéjét tekintettük, s ebből számítottuk ki az értéket.”

Csongrád megyéből a tavalyi rangsorhoz hasonlóan idén is csak ketten szerepelnek a toplistán. Varga Mihály, a KÉSZ Kft. tulajdonosa a Magyar Hírlap összeállításában 2002-ben még a 98. helyet foglalta el 2,5 milliárd forintos becsült vagyonával. Tavaly már a lista 32. helyén állt 5,5 milliárdtal, idén pedig a 25. helyre rangsorolták 8,5 milliárd forintos becsült vagyonával. A szentesi csúcsmenedzser, Magyar József vagyonát 2002-ben és 2003-ban is 5 milliárd forintra becsülték. A Hungerit Rt. vezérigazgatója tavaly ezzel az összeggel a 37. helyet foglalta el a ranglistán. Idén a 3 milliárd forintos becsült vagyonával a 86. helyre sorolták.

SZ. C. SZ.

RENI-TEX

RUHÁZATI ÁRUHÁZ

KARÁCSONYI AKCIÓ

EGYES NŐI-FÉRFI

- kötött pulóverek
- nadrágok

20-50%

engedménnyel

ÁRAINK AZ AKCIÓS KÉSZLET EREJÉIG ÉRVÉNYESEK

REDSTAR ÉS CONS FARMEREK SZÉLES VÁLASZTÉKA

NYITVA TARTÁS DECEMBERBEN: h.-szo.: 9-19 • vas.: 9-17

Cím: Szeged, Vásárhelyi Pál u. (Volán-székházzal szemben) • Tel.: 62/451-455 • 62/451-457